SORANERARKIVETS BILLEDSERIE 3

Axel Lindegaards

fotos

fra

Sorø Akademis Skole

ca. 1922-1925

HERLEV 2021

Axel Lindegaards fotos fra Sorø Akademis Skole 1922-1925

ved

Rolf H. Christensen

HERLEV 2021

© 2021 by Rolf H. Christensen

Billederne til værket Sorø Akademis Skole er taget af fotografen Axel Lindegaard (1883-1961), der blev udmeldt af 1. Realklasse på Sorø Akademis Skole i 1898.

Der er ikke tale om nogen egentlig bogtrykt bog, men en samling fotografiske aftryk, der er blevet klæbet op på papblade, indbundet og indlagt i en papkassette.

Værket indeholder udover de interessante bygningsbilleder en række mindre interessante fotos af kakkelovne i forskellige udførelser. Disse vil ikke blive bragt nedenfor.

Hvornår er billederne taget?

Da sigtet med værket synes at have været at fremstille et billedkatalog over skole- og opdragelseskompleksets bygninger og inventar på et givet tidspunkt (der ikke præciseres nærmere i værket, der er helt blottet for tekst) må det være rimeligt at antage at fotografierne er optaget nogenlunde samtidigt.

En række af de bragte fotografier kan medvirke til en bestemmelse af billedværkets alder, nemlig

a) foto 10

På Tabula Sorana II, som er afbildet på foto 10, er der nederst (som daværende sidste punkt) noteret følgende: ”1920. d. 26 September. Kammerherre Oberst C.F. Gjernals opretter et Legat på 50000 Kr. for Officerssønner i Sorø Akademis Skole”.

Det pågældende fotografi er følgelig taget efter oprettelsen af Gjernals’ legat – eller rettere efter at legatoprettelsen er blevet noteret

på tavlen, men det er formentlig sket temmelig hurtigt efter legatoprettelsen af hensyn til donator, der på det tidspunkt stadig levede i bedste velgående.

Legatets stiftelsesdag – 26. september 1920 – ”Hans Majestæt Kong Christian den X’s 50-års fødselsdag” som der står i fundatsen, har formentlig heller ikke virket forsinkende på udførelsen af indskriften – kongen kunne når han var på rejse i bil til Fyn og Jylland finde på at dukke op på skolen på de mest uventede tidspunkter og så var det vel meget godt at kunne demonstrere skolens respekt for den store royale festdag på denne håndfaste måde.

Gjernals var – som man kan forstå – en begejstret tilhænger af Christian X – og hans livs største oplevelse var ridtet over den gamle grænse i 1920, hvor han som chef for Adjutantskabet fulgte kongen.

Legatuddeling blev der dog ikke noget af før i skoleåret 1948-49, da den sidste af de af fundatsen begunstigede 2 personer, der nød renterne af den legatet forbeholdte kapital, var afgået ved døden.

Ud fra de oplysninger man kan udlæse af dette foto af Tabula Sorana II kan tidligste optagelsestidspunkt for billedværket nu sættes til 1920.

b) foto 30

Maleren og tegnelæreren Jens Siegfred Neuhaus (1879-1955) skriver i sine i 1950 udgivne ”Optegnelser om mit levnedsløb”:

”Da jeg efter sommerferien kom tilbage til Sorø og efter et års fravær atter begyndte at undervise på akademiet, overraskedes jeg på en behagelig måde ved at se, at man under min fraværelse havde indrettet et nyt lokale til tegneundervisningen i den gamle avlsgård, der nu ikke længere benyttedes af økonomen.

Denne nye tegnesal erstattede på en behagelig måde det gamle undervisningslokale i hovedbygningen, som var så smalt, at man ikke uden at vælte eleverne kunne komme ned til den anden ende af det. I det ny var der 4 store ateliervinduer i nord foruden rindende vand og rigelig skabsplads. Jeg var meget tilfreds med byttet, men blev fra den dag noget isoleret, da jeg ikke i frikvartererne gad gå op i hovedbygningen.”

Efter sommerferien er efter sommerferien 1922, hvor Neuhaus kom

tilbage fra en et-årig udlandsrejse til Italien og Tunis. Etableringen af den nye tegnesal har givetvis været et stort projekt, der må have taget en stor del af skoleåret 1921/22, så det må være rimeligt at antage at den færdiggjorte tegnesal først har været klar til at blive fotograferet i 1922

Tegnesalen er m.a.o. blevet indrettet i løbet af skoleåret 1921-1922 og billedet må følgelig være taget efter færdiggørelsen af lokalet, hvilket formentlig vil sige i 1922 eller senere.

Hvilket gør det muligt for os nu at rykke tidligste optagelsestidspunkt for billedværket frem til 1922.

c) foto 20 og foto 12

Væggen bag statuen af den græske gudinde (?) er bar. Nu om dage prydes den af Agnes Slott-Møllers maleri "Fjenneslev" fra 1928, der iflg. Lars Kelstrups "Sorø Akademi Bygningernes historie" fra 2005 blev købt til skolen året efter.

Denne oplysning skulle – kunne man tro – gøre det muligt for os at ansætte seneste optagelsestidspunkt for billedværket til en gang i 1929. Men uheldigvis blev maleriet ikke ophængt på sin nuværende plads i 1929, jf. skolens årsskrift for skoleåret 1929-30, hvor det på side 66 oplyses at maleriet blev afleveret og ophængt den 13. september 1929 et helt andet sted i Hovedbygningen, nemlig på Røde Gang.

Til alt held indeholder Axel Lindegaards billedværk også et foto af Røde Gang, hvor billedet ikke ses ophængt og vi således alligevel kan ansætte seneste optagelsestidspunkt for billedværket til engang i 1929 (inden 13. september).

Maleriet må være blevet ophængt på gangens sydvæg ind til Grønne Sal, enten på væggen til venstre for døren (hvor man aner kobberstikket over Carl Blochs maleri "Hans Tausen værger Joakim Rønnow", der siden kom over at hænge på Vænget") eller på væggen til højre for døren.

Nu vi er ved Vænget. Denne alumnatsafdeling blev taget i brug i august 1927 efter omindretning af den gamle amtmandsbolig, som skolen havde erhvervet i 1925. Det ville være yderst påfaldende om

Axel Lindegaard ikke havde bragt fotos fra denne meget charmerende bygning, der i 1927 var sidste skrig indenfor kostskolealumnater.

Jeg vil derfor i medfør af manglende billedstof vedr. Vænget vove at rykke seneste optagelsestidspunkt for billedværket til august 1927 inden ibrugtagningen af Vænget.

d) foto 10

Dette foto er allerede omtalt. På Axel Lindegaards foto er oplysningen om oprettelsen af Gjernals legat den seneste indførsel. Men siden er der kommet to til af hvilke vi kan benytte den første til yderligere at indsnævre det tidsrum indenfor hvilket fotografierne er blevet til. Den lyder: ”1925. d. 11 Marts stadfæstes Fundats for Ingeniør Alexis Køhls Legat til Understøttelse og Uddannelse af ualmindelig begavede Drenge af ubemidlede Forældre. Legatets Kapital er 36.000 kr.”

Selvom der denne gang var tale om et testamentarisk legat er legatoprettelsen formentlig også denne gang blevet noteret ganske hurtigt på tavlen for at sætte den på skolen afholdte krypteringsmaskineopfinder – rektor Henrik Raaschou-Nielsen omtaler ham fuld af veneration som ”en Ven af Skolen” og ”den gamle ensomme Mand” – et værdigt minde. Alexis Køhl var allerede død 73 år gammel i foråret 1920 og havde inden sin død været optaget af tanken om at bruge sine midler og sin tid til at skabe et legat til begavede, men fattige drenges uddannelse. Rektor Raaschou-Nielsen skriver: ” … hans Planer her var efter vore Forhold storslaaede. Hans Død vil desværre vanskeliggøre, maaske umuliggøre disse Planers Virkeliggørelse”. Så galt kom det dog heldigvis ikke til at gå, men der kom alligevel til at gå 5-6 år før boopgørelsen og fundatsoprettelsen var faldet på plads. Og allerede i skoleåret 1926-27 kom de første 4 portioner af legatet (a 400 kr.) til udbetaling.

Denne senere indførsel på Tabula Sorana II gør os det så muligt at rykke seneste optagelsestidspunkt for billedværket til efteråret 1925.

Da vi nok ikke kommer videre i denne omgang må vi lade os nøje med en ganske velbegrundet formening om at Axel Lindegaard har gjort sine optagelser til billedværket Sorø Akademis Skole på et eller andet tidspunkt mellem sommeren 1922 og efteråret 1925.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Foto 1 Hovedbygningen set fra syd.
Foto 2 Søtrappen.
Foto 3 Fratergårdstrappen.
Foto 4 Vestibulen set mod nord.
Foto 5 Vestibulen set mod vest.
Foto 6 Vestibulen set mod øst.
Foto 7 Stengangen.
Foto 8 Spisesalen på Hovedbygningen.
Foto 9 Tabula Sorana I i Vestibulen.
Foto 10 Tabula Sorana II i Vestibulen.
Foto 11 Klasseværelse.
Foto 12 Røde Gang.
Foto 13 Indgangen til rektors kontor i Vestfløjen.
Foto 14 Vue mod syd på første sal i Vestfløjen.
Foto 15 Lovsangssalen (nu Røde Sal).
Foto 16 Gule Sal.
Foto 17 Indgangen i nordenden af Østfløjen.
Foto 18 Blå Gang.
Foto 19 Grønne Sal.
Foto 20 Vue mod nord på første sal i Vestfløjen.
Foto 21 Hovedtrappen set fra første sal.
Foto 22 Det ovale billede af Frederik 5.'s Akademi (nu på Røde Gang).
Foto 23 Hovedtrappens udmunding på anden etage ved indgangen til alumnatet på Hovedbygningen.
Foto 24 Korsgangen på anden etage på alumnatet på Hovedbygningen.
Foto 25 Den nordlige dør fra Festsalen ind til Grønne Sal.
Foto 26 Vue ned ad Korsgangen på alumnatet på anden sal af Ho-

vedbygningen.

Foto 27 Sovesalen i Østfløjen på alumnatet på Hovedbygningen.

Foto 28 Køkkenet i kælderetagen på Hovedbygningen.

Foto 29 Badeanstalten i Avlsgården.

Foto 30 Tegnesalen i Avlsgården.

Foto 30 Auditorium på første sal i Museumsbygningen I.

Foto 31 Auditorium på første sal i Museumsbygningen II.

Foto 32 Udstillingslokale i stueetagen på Musæet.

Foto 33 Udstillingsskab på Musæet.

Foto 34 Kammer på alumnatet på Hovedbygningen.

Foto 35 Vue over Fratergården mod vest.

Foto 36 Rektorgårdens forbygning.

Foto 37 Rektorgårdens gård.

Foto 38 Baldursalen i Rektorgårdens bagbygning.

Foto 39 Kammer på Rektorgården.

Foto 40 Stue 1 på Akademisygehuset.

Foto 41 Molbechs Hus.

Foto 42 Ingemanns Hus.

Foto 43 Haven til Ingemanns Hus.

Foto 44 Biblioteket og Godskjontoret.

Foto 45 Reolgangen på Biblioteket.

Foto 46 Læsesalen på Biblioteket.

Foto 47 Biblioteksskabe i Bibliotekets østdel..

Foto 48 Reoler i Bibliotekets østdel.

Foto 49 Den lille stue mellem Læsesalen og reolgangen på Biblioteket.

Foto 50 Gymnastiksalen i det gamle ridehus.

Foto 51 Sløjdsalen..

Foto 52 Vue gennem Klosterporten mod Molbechs Hus..

Foto 53 Regensen på Sorø Torv.

Foto 1 Hovedbygn

ningen set fra syd.

Foto 2 Sø

øtrappen.

Foto 3 Fraterg

gårdstrappen.

Foto 4 Vestibule

en set mod nord.

Foto 5 Vestibule

en set mod vest.

Foto 6 Vestibul

en set mod øst.

Foto 7 Ste

engangen.

Foto 8 Spisesalen pa

å Hovedbygningen.

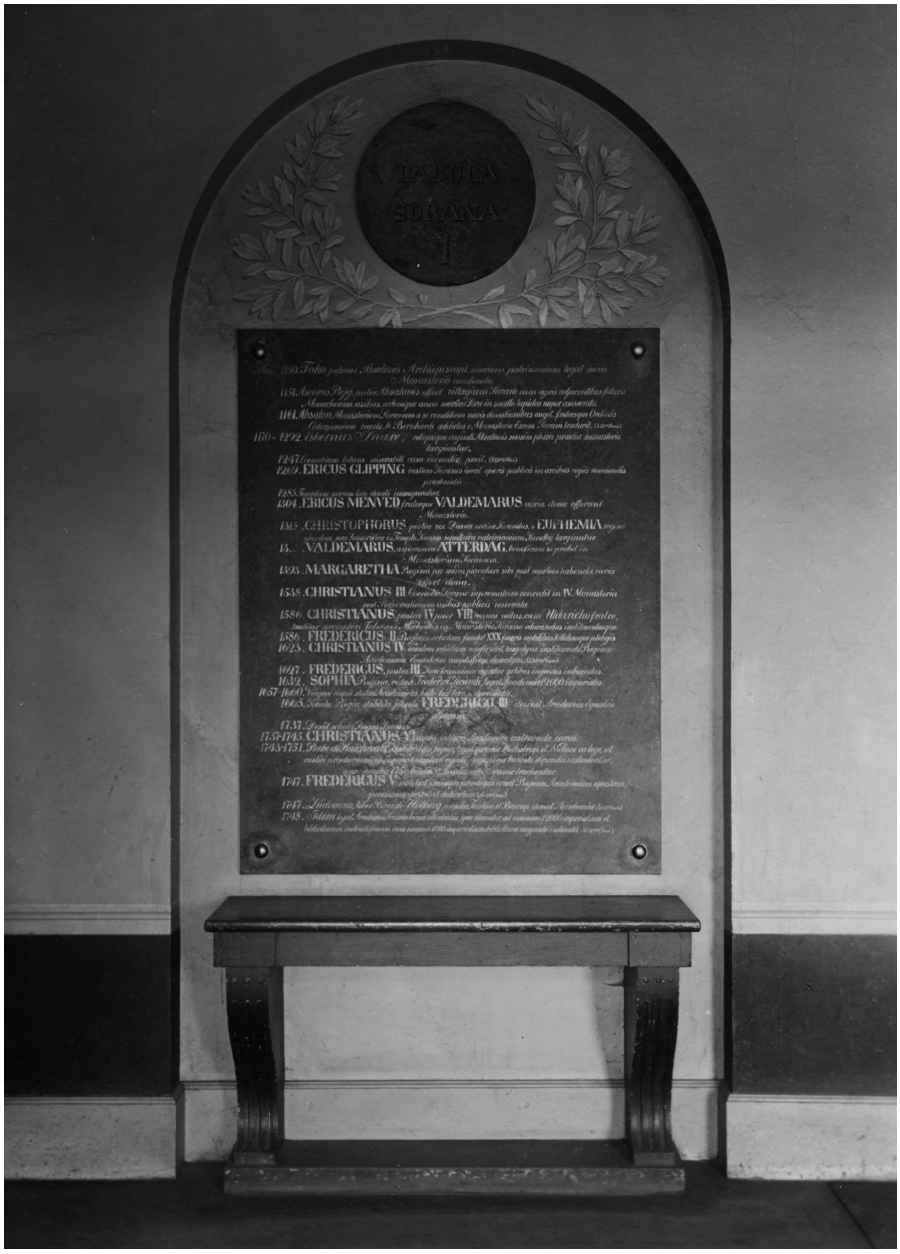

Foto 9 Tabula Sorana I i Vestibulen.

Foto 10 Tabula Sorana II i Vestibulen.

Foto 11 Kla

asseværelse.

Foto 12 R

øde Gang.

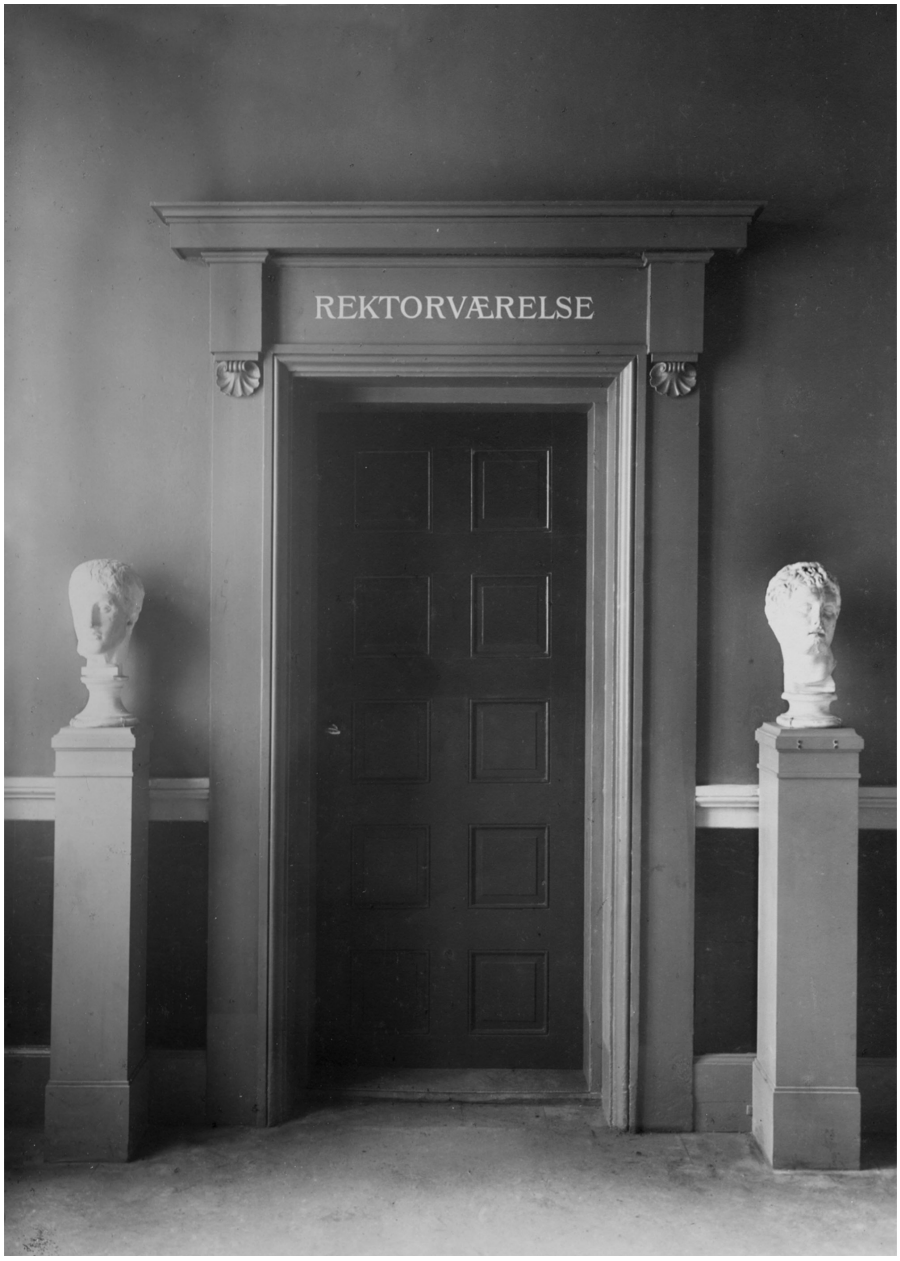

Foto 13 Indgangen til rektors kontor i Vestfløjen.

Foto 14 Vue mod syd på første sal i Vestfløjen.

Foto 15 Lovsangssa

alen (nu Røde Sal).

Foto 16 (

Gule Sal.

Foto 17 Indgangen i nordenden af Østfløjen.

Foto 18 Blå Gang.

Foto 19 G

rønne Sal.

Foto 20 Vue mod nord på første sal i Vestfløjen.

Foto 21 Hovedtrappen set fra første sal.

Foto 22 Det ovale billede af Frederi

ik 5.'s Akademi (nu på Røde Gang).

Foto 23 Hovedtrappens udmunding på anden etage

e ved indgangen til alumnatet på Hovedbygningen.

Foto 24 Korsgangen på anden etage

e på alumnatet på Hovedbygningen.

Foto 25 Den nordlige dør fra Festsalen ind til Grønne Sal.

Foto 26 Vue ned ad Korsgangen på alumnatet på anden sal af Hovedbygningen.

Foto 27 Sovesalen i Østfløjen på

alumnatet på Hovedbygningen.

Foto 28 Køkkenet i kældere

etagen på Hovedbygningen.

Foto 29 Badeansta

alten i Avlsgården.

Foto 30 Tegnesal

len i Avlsgården.

Foto 30 Auditorium på første

e sal i Museumsbygningen I.

Foto 31 Auditorium på første

e sal i Museumsbygningen II.

Foto 32 Udstillingslokale

e i stueetagen på Musæet.

Foto 33 Udstillingsskab på Musæet.

Foto 34 Kammer på alumnatet på Hovedbygningen.

Foto 35 Vue over Fra

atergården mod vest.

Foto 36 Rektorgår

rdens forbygning.

Foto 37 Rekto

rgårdens gård.

Foto 38 Baldursalen i Re

ktorgårdens bagbygning.

Foto 39 Kammer

på Rektorgården.

Foto 40 Stue 1 på A

Akademisygehuset.

Foto 41 Mo

lbechs Hus.

.

Foto 42 Inge

emanns Hus.

Foto 43 Haven til

Ingemanns Hus.

Foto 44 Biblioteket

t og Godskontoret.

.

Foto 45 Reolgangen på Biblioteket.

Foto 46 Læsesalen på Biblioteket.

Foto 47 Biblioteksskab

be i Bibliotekets østdel.
.

Foto 48 Reoler i B

Bibliotekets østdel.

Foto 49 Den lille stue mellem Læse

esalen og reolgangen på Biblioteket.
.

Foto 50 Gymnastiksale

en i det gamle ridehus.

.

Foto 51 S

løjdsalen.

.

Foto 52 Vue gennem Kloster

rporten mod Molbechs Hus.
.

Foto 53 Regense

en på Sorø Torv.

.